

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาวอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
Ecotourism Development of Maeyao Sub-district Municipality,
Muang District, Chiangrai Province

¹พระครูใบฎีกาทศพล ลกขสุวณฺโณ (คำแสน), ²พระรัตนมุนี และ ³*กรชนก สนิทวงศ์

Phrakhu Baidika Thotsaphon Lakkhasuwanno (Khamsaen),

Phra Rattanamuni and *Kornchanok Sanitwong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*Corresponding author e-mail: kornchanoke2509@gmail.com

Received 02/11/2021

Revise 16/11/2021

Accepted 20/11/2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อกิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย (2) เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และ (3) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่ยาว ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในเขตพื้นที่ตำบลแม่ยาว และกลุ่มนักท่องเที่ยว รวมจำนวน 16 คน จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์และสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลแม่ยาว ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบทัวร์เยี่ยมชม กิจกรรมการท่องเที่ยวทัวร์ป่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและโฮมสเตย์ และกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบศึกษาดูงานโดยชุมชนมีส่วนร่วม

2. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว พบว่า (1) ด้านพื้นที่ มีพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภค (2) ด้านการจัดการ มีการวางแผนพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มาตรการรักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว จัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลาย จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวในระดับตำบล จัดหาและจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ (3) ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก จัดเจ้าหน้าที่ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ สุขอนามัย การจัดการขยะในชุมชน การศึกษาดูงาน การร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อบรมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะด้านเทคโนโลยีแก่ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ (4) ด้านการมีส่วนร่วม

.....
ของชุมชนและการกระจายรายได้ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรม
ประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และการทำข้อตกลงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกัน

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว พบว่า (1) ควรสำรวจ
ศักยภาพและประเมินพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ (2) ควรเพิ่ม
การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล จัดหาและสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสมและเพียงพอ สร้างการมีส่วน
ร่วมในการวางแผนและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และควรจัดโปรแกรมการ
ท่องเที่ยวที่หลากหลาย (3) ควรสร้างสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวที่
เข้าใจง่ายเกิดประโยชน์ในการสื่อสารและความเข้าใจที่ถูกต้อง และ (4) ควรสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวโดย
นำเอาเอกลักษณ์ของสถานที่ ผลิตผลจากธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า มาเป็นจุดขายโดย
ชุมชนมีส่วนร่วม และกำหนดข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์; การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ; การจัดการการท่องเที่ยว.

Abstract

This research aimed (1) to study activities and potential in tourism management of Maeyao Municipality, Muang District, Chiangrai Province. (2) to study ecotourism development of Maeyao Municipality, Muang District, Chiangrai Province. And (3) to analyze promoting guideline ecotourism development of Maeyao Municipality, Muang District, Chiangrai Province by qualitative methods. The data was collected by semi-structured interviews from 16 persons who were Maeyao municipality staff, community entrepreneurs, community leaders, and members, and tourists and analyzed by using content analysis and summarize. The results showed that:

1. The activities and potential in tourism management of Maeyao Municipality, Muang District, Chiangrai Province were found there had 10 tourist attractions and 4 tourism activities consist of the Sightseeing tour, Trekking tour, cultural tourism activities, and homestays, and educational tourism activities.

2. The ecotourism development of Maeyao Municipality, Muang District, Chiangrai Province showed (1) For tourism area, there were developed tourist attractions such as parking, travel route sign, Village entrance sign, including infrastructure; water systems, electrical systems, toilets, and waste management. (2) For tourism management; there were planned for tourist attraction development, established security measures and tourist property, setting the number of tourists in the tourism area, doing public media, established a tourist

information center including community internet service, budget allocation, followed up and evaluated the ecotourism development of Maeyao Municipality. (3) For education and awareness, the staff is given the knowledge of ecotourism and homestay management, good hygiene and waste management, and people development by study visits, teaching the students, and English communication and technology training for community entrepreneurs, community leaders, and members. (4) For community participation and income distribution, the Maeyao Municipality supported budgeting to doing public media, tourism promoting, and building the ethnic group tourism network.

3. The promoting guideline ecotourism development of Maeyao Municipality, Muang District, Chiangrai Province were (1) they should survey and evaluate the tourist attractions for planning and improving the tourist attractions sustainably. (2) they should create the digital media, budget acquisition, and allocation suitably, making various travel programs. (3) they should create the content of tourism attractions briefly and clearly for the tourists. (4) they should set the tourism program and travel route by bringing the identity of tribal cultural tourism with community participation for selling to the tourists, including to generate income for people in the community.

Keywords: Ecotourism, Ecotourism development, Tourism management.

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมากมาย เช่น ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ โดยในปี 2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศจำนวนทั้งสิ้น 166.84 ล้านคน-ครั้ง มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1.08 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 1.18 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ปัจจัยสนับสนุนให้การท่องเที่ยวเจริญเติบโตเนื่องมาจากมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว การยกเว้นค่าธรรมเนียมฯ VOA ส่งผลต่อการขยายตัวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในภูมิภาคเอเชีย และความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบสอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวในปี 2563 ซึ่งการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีโอกาสได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562: 1-5)

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวที่มีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในปี 2560-2564 คือ การเป็นผู้นำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) อย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญต่อเรื่องการท่องเที่ยว

อย่างรับผิดชอบ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างยั่งยืน โดยได้จัดโครงการเพื่อให้ นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา หน่วยงานต่างๆ และประชาสัมพันธ์ต่อ ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั่วไปได้ตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่ ใ้ใจ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีโครงการ 7 Greens Concept ได้แก่ 1) Green Heart: หัวใจ สีเขียว หัวใจที่เคารพในวิถีแห่งธรรมชาติ ตระหนักและศรัทธาในพลังอันยิ่งใหญ่ ทุกคนที่อยู่ในหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งระบบ ต้องสร้างทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ และตระหนักถึงคุณค่าของ สิ่งแวดล้อม และภัยคุกคามจากภาวะโลกร้อนที่มีต่อการท่องเที่ยว 2) Green Logistics: รูปแบบการเดินทางสี เขียว คือวิธีการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายความว่า วิธีการเดินทางต้องเน้น การประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน การลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้ระบบขนส่งมวลชนอย่างคุ้มค่า ชี้อัจฉริยะแทนการขับรถ 3) Green Attraction: แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการบริหารจัดการตามกรอบนโยบาย และการดำเนินงานในทิศทางของการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน เป็นการประสานการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวกับสภาพดั้งเดิมของแหล่งไว้ให้ได้ ภายใต้การ จัดการที่มีประสิทธิภาพ 4) Green Community: ชุมชนสีเขียว แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งในเมืองและชนบท ต้องมีความรู้ที่จะบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืน พร้อมทั้งจะดำเนินงานที่เน้นการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน 5) Green Activity: กิจกรรมสีเขียว กิจกรรมที่ทำได้เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นชี้อัจฉริยะ ปีนเขา ดำน้ำ 6) Green Service: การบริการสีเขียว รูปแบบการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวแขนงต่าง ๆ ที่ สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดี เลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สิ่ง เหล่านี้รวมถึงการจัดระบบบำบัดของเสีย ขยะ สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากนักท่องเที่ยวด้วย 7) Green Plus: ความ รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวธรรมดา หรือเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจการท่องเที่ยว ต้องมี กิจกรรมหรือการบริจาคให้คืนกลับแก่โลกใบนี้ด้วย ด้วยความเต็มใจ และมุ่งหวังให้สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี และ โครงการอื่นๆ ร่วมกับพันธมิตร อาทิ โครงการ Upcycling The Ocean Thailand/Amazing Thailand Go Local : เที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโตใหญ่ เมืองไทยเติบโต Creative Tourism (การท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์) การ นำผลงานที่ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย คือ ชุมชนคลองแดน อำเภอรอบนอก จังหวัดสงขลา มาทำ Model การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นต้นแบบให้กับชุมชนท่องเที่ยวอื่นต่อไป (นิธิ สีแพร, 2562: 1) จังหวัดเชียงรายมีที่ตั้งภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่น่าอยู่และมีทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติที่มีชื่อเสียง จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน แบบมีส่วนร่วม จังหวัดเชียงรายได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ. 2561-2564) ด้านการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ และเชิงสุขภาพ คือ การพัฒนาระบบการจัดการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพ มัคคุเทศก์และบุคลากร พัฒนาปัจจัยด้านพื้นฐานท่องเที่ยวและทรัพยากร พัฒนาแหล่งและกิจกรรมท่องเที่ยว พัฒนาธุรกิจบริการการท่องเที่ยว และพัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถด้านแข่งขันการท่องเที่ยว สร้างสมดุลของระบบนิเวศและพัฒนา

เมืองให้น่าอยู่ เพื่อให้ประชาชนอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีคุณภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย, 2561: 7)

พื้นที่เขตชุมชนตำบลแม่ยาวมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การบริหารจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลแม่ยาวที่ผ่านมา ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยร่วมเป็นเจ้าของพื้นที่ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงนำศิลปวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว อันนำมาซึ่งรายได้เสริมให้แก่คนในชุมชน จากความสวยงามของธรรมชาติและกรมศิลปวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลแม่ยาวทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้การนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นต้นทุนทางเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของชุมชนเทศบาลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับต้องการของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่ยาว จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการในเขตพื้นที่ตำบลแม่ยาว จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในเขตพื้นที่ตำบลแม่ยาว จำนวน 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 7 คน ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวในเขตตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ได้มาโดยการคัดเลือกอย่างง่ายและแบบบังเอิญ

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน 3

ข้อ ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยข้อคำถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ สามารถนำไปใช้ได้

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยไปขออนุญาตจากผู้บริหารเทศบาลตำบลแม่ยาว เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลแม่ยาว และเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลแม่ยาว ผู้ประกอบการในเขตพื้นที่ตำบลแม่ยาว ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในเขตพื้นที่ตำบลแม่ยาว และกลุ่มนักท่องเที่ยว และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเนื้อหาจากการสัมภาษณ์และและสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

1. กิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ (1) โบราณสถานถ้ำพระ (2) ทัวร์ช้างบ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร (3) หาดผาขวาง (4) แหล่งท่องเที่ยวจุดชมวิวดอยบ่อ ทะเลหมอกยะฟู (5) น้ำตกห้วยแม่ซ้าย (6) แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านสองแควพัฒนา (7) น้ำตกสองแคว (8) แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านอาผ่าพัฒนา (9) พิพิธภัณฑสถานจะแล และ (10) หมู่บ้านห้วยน้ำริน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ (1) กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบทัวร์เยี่ยมชม (Sightseeing tour) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวใช้เวลาประมาณ 1 วัน จุดมุ่งหมายเพื่อชมสถานที่ตลอดเส้นทางในเขตตำบลแม่ยาวที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกัน (2) กิจกรรมการท่องเที่ยวทัวร์ป่า (Trekking tour) เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสภาพพื้นที่ ชุมชนชาติและพันธุ์ไม้ และศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในพื้นที่ป่าชุมชน ป่าอนุรักษ์ ป่าต้นน้ำ และแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เส้นทางท่องเที่ยว คือ หมู่บ้านพนาสวรรค์ ซึ่งมีหมู่บ้านบริวารทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหมอผี (ลาหู่) บ้านอาตี (ลาหู่) บ้านลอบือ (ลาหู่) บ้านจะสอป่า (ลาหู่) บ้านอาเกอะ (อาข่า) บ้านป่าแล (อาข่า) บ้านห้วยหลุหลวง (ลาหู่) บ้านห้วยสักทอง (ลาหู่) (3) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและโฮมสเตย์ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชนเผ่าเรียนรู้การทำอาหารชนเผ่าจากคนในชุมชน ชมการแสดงวัฒนธรรม พิธีมัดมือเรียกขวัญแบบชนเผ่าอาข่า และการพักผ่อน ได้แก่ โฮมสเตย์บ้านอาข่าพัฒนา โฮมสเตย์บ้านสองแควพัฒนา โฮมสเตย์บ้านรวมมิตร โฮมสเตย์บ้านยะฟู และ (4) กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบศึกษาดูงานโดยชุมชนมีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่สนใจจะศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น การศึกษาดูงานพลังงานทดแทนการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำที่บ้านสองแควพัฒนา การบริหารจัดการชมรมทัวร์ช้างบ้านรวมมิตร โดยมีชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดกิจกรรมเหล่านี้เพื่อบริการสำหรับผู้ศึกษาดูงานควบคู่กับการท่องเที่ยว

2.การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า

ด้านพื้นที่ พบว่า การเข้าถึงพื้นที่และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ม่าย อำเภอมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีการคมนาคมที่สะดวก มีป้ายบอกตลอดเส้นทาง สามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน โดยเส้นทางที่เข้าถึงมี 4 เส้นทาง และสามารถเดินทางโดยเรือจากสะพานแม่ฟ้าหลวงไปยังบ้านรวมมิตร และและเดินทางจากท่าเรือท่าตอน อำเภอมืองราย จังหวัดเชียงใหม่มายังบ้านรวมมิตร ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการด้านพื้นที่ดังนี้ (1) โบราณสถานถ้ำพระ พื้นที่บริเวณถ้ำพระมีสถานที่จอดรถ มีป้ายบอกรายละเอียดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โบราณสถานถ้ำพระ ซึ่งสนับสนุนโดยเทศบาลตำบลแม่ม่าย (2) ทัวร์ช้างบ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร พบว่า บริเวณปางช้างเป็นที่พักช้างและมีที่ขึ้นช้างตรงข้ามปางช้างมีบริการรถเอทีวี (ATV) และลานจอดรถนักท่องเที่ยว มีการขายสินค้าและของที่ระลึกและขายอาหารช้าง สองข้างทางมีร้านค้าขายของที่ระลึก ลักษณะเป็นร้านชั่วคราว เป็นห้องแถว สร้างด้วยไม้ มีหลังคามุงด้วยสังกะสีและหญ้าคา (3) แหล่งท่องเที่ยวจุดชมวิวดอยบ่อ ทะเลหมอกยะฟู ปัจจุบันเทศบาลตำบลแม่ม่ายได้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวโดยรอบให้เป็นจุดชมวิวดอยบ่อและทะเลหมอกยะฟู มีการจัดเตรียมห้องน้ำและหน่วยรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวช่วงวันหยุดและเทศกาล ณ จุดบริการนักท่องเที่ยวจุดชมวิวดอยบ่อ (4) น้ำตกห้วยแม่ซ้าย อยู่ในการดูแลของหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยแม่ซ้าย สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 15 (เชียงราย) การเดินทางไปยังน้ำตกห้วยแม่ซ้ายมีป้ายบอกทางอย่างชัดเจนและมีเส้นทางเดินเท้าที่สะดวก (5) สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทางเทศบาลตำบลแม่ม่ายได้มีการจัดการด้านพื้นที่ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยปรับปรุงซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมไปยังหมู่บ้านโฮมสเตย์ จัดทำป้ายเข้าหมู่บ้าน ป้ายบอกทาง ป้ายบอกจุดแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ตามความจำเป็นและเหมาะสมรวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูลโฮมสเตย์หมู่บ้านและสนับสนุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน เช่น ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า ห้องน้ำ ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าท้องถิ่น กำหนดราคามาตรฐานของสินค้าและบริการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และส่งเสริมการจัดการขยะในชุมชน

ด้านการจัดการ พบว่า เทศบาลตำบลแม่ม่ายได้มีการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้ (1) วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ในชุมชนให้หมู่บ้านพักที่ได้มาตรฐานโดยชุมชนมีส่วนร่วม (2) กำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยชุมชนและผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของตนเอง (3) กำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (4) กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในการเข้าพักโฮมสเตย์เพื่อป้องกันการเสื่อมโทรม การแออัด และความไม่สะดวกในการเข้าพัก (5) ส่งเสริมการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลาย สร้างรายได้ให้กับชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและแบ่งผลประโยชน์ตอบแทนให้ชัดเจน (6) จัดทำคู่มือการท่องเที่ยว แผ่นพับ ปฏิทินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ในชุมชน (7) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวในระดับตำบล การประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ และจัดระบบการให้บริการอินเทอร์เน็ตในชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ (8) ฟื้นฟูและส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน รวมทั้งจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น (9) จัดหาและจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ในชุมชนตาม

ความจำเป็นและเหมาะสม และ (10) ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอโดยเจ้าหน้าที่จากงานส่งเสริมการท่องเที่ยว เทศบาลตำบลแม่ยาว

ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก พบว่า เทศบาลตำบลแม่ยาวได้ให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้ (1) จัดเจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้และคำแนะนำในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (2) ให้ความรู้เรื่องสุขอนามัย การรักษาความสะอาด และการจัดการขยะในชุมชน (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลแม่ยาว ชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความร่วมมือระหว่างหมู่บ้านในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (4) ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการในชุมชนเข้าศึกษาดูงานจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จ (5) ร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านในการให้ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมแก่นักเรียนในชุมชน (6) ส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่า มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และหวงแหนประเพณีของตนให้มากที่สุด และ (7) อบรมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะด้านเทคโนโลยี และที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังกล่าวเกิดจากการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลแม่ยาวตามโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลแม่ยาวได้สนับสนุนงบประมาณในการทำเอกสารประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์บ้านสองแควพัฒนา บ้านอาข่าพัฒนา บ้านรวมมิตร และบ้านยะฟูผ่านความเชื่อและพิธีกรรม และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มมีการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ทำข้อตกลงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น การแบ่งเงินรายได้จากนักท่องเที่ยว การประสานเพิ่มเส้นทางการเดินป่า เป็นต้น สำหรับการแบ่งเงินรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อหักเข้ากองทุนส่วนกลาง เทศบาลตำบลแม่ยาวและชุมชนบ้านสองแควพัฒนามีข้อตกลง ดังนี้ (1) รายได้จากการขายของที่ระลึก หัก 5% ของรายได้ (2) รายได้จากการศึกษาดูงาน หัก 15% ของรายได้ (3) รายได้จากโฮมสเตย์ หัก 10% ของรายได้ (4) รายได้จากการนำเที่ยว หัก 10% ของรายได้ (5) รายได้จากการผูกข้อมือ หัก 10% ของรายได้ (6) รายได้จากค่าอาหาร หัก 5% ของรายได้ (7) กรณีคนในหมู่บ้านรับนักท่องเที่ยวเข้ามาเอง หัก 20% ของรายได้ นอกจากนี้ภายในชุมชนบ้านสองแควพัฒนายังมีกฎเกณฑ์ในชุมชน คือ การคนในชุมชนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนได้ต้องเสียค่าปรับ เช่น ไม่เข้าร่วมพัฒนาพื้นที่ชุมชนเสียค่าปรับ 200 บาท ในด้านการท่องเที่ยว หากชาวบ้านในชุมชนไม่ร่วมกิจกรรมต้องรับนักท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เช่น การแต่งกายอาข่า การทำกิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรม การช่วยเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม กรรมการหมู่บ้านจะพิจารณาไม่จัดสรรนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังชุมชนไปยังโฮมสเตย์

3.แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านพื้นที่ พบว่ามีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ (1) ควรมีการจัดการด้านพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทางชัดเจน แผนที่โดยรวมของกิจกรรมแต่ละวัน

จัดลำดับความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมถึงการจัดทำสื่อให้ทันสมัยกับยุคดิจิทัล มีการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เป็นต้น (2) ควรพัฒนาด้านธรรมชาติป่าไม้ แหล่งน้ำให้สะอาด และปลอดภัย (3) ผู้ให้บริการบ้านพักโฮมสเตย์ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาที่พักและการให้บริการ รวมทั้งการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (4) ควรมีการสำรวจศักยภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและประเมินผลแหล่งท่องเที่ยวในตำบลแม่ยาว เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่ยั่งยืนต่อไป

ด้านการจัดการ พบว่ามีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ (1) ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยมากขึ้น (2) เทศบาลตำบลแม่ยาว ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเทศบาลตำบลแม่ยาวควรจัดหาและสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ในชุมชนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ และ (4) เทศบาลตำบลแม่ยาวควรจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ความสะดวกของเส้นทางและการให้บริการโดยสารเข้าสู่หมู่บ้าน และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ

ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ควรบอกเนื้อหาสาระของแหล่งท่องเที่ยวอย่างสังเขปพอเข้าใจ รวมทั้งการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวก่อนการเข้าแหล่งท่องเที่ยว และควรเป็นสื่อที่ทันสมัยและเข้าใจง่าย เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสารและความเข้าใจที่ถูกต้อง

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้ มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรสร้างรูปแบบการท่องเที่ยว โดยนำเอาเอกลักษณ์ของสถานที่ ผลิตผลจากธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า มาเป็นจุดขายสร้างรายได้ให้คนในชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมสร้างพร้อมทั้งได้รับการชี้แนะขององค์กรของหน่วยราชการเพื่อให้เป็นทิศทางที่ต้องการในเรื่องเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีวิธีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษากิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลแม่ยาว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตตำบลแม่ยาว มีจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ (1) โบราณสถานถ้ำพระ (2) ทัวร์ช้างบ้านกะเหรี่ยงรวมมิตร (3) หาดผาขวาง (4) แหล่งท่องเที่ยวจุดชมวิวดอยบ่อ ทะเลหมอกยะฟู (5) น้ำตกห้วยแม่ซ้าย (6) แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านสองแควพัฒนา (7) น้ำตกสองแคว (8) แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านอาผ่าพัฒนา (9) พิพิธภัณฑสถานบ้านจะแล และ (10) หมู่บ้านห้วยน้ำริน กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบทัวร์เยี่ยมชม (Sightseeing tour) และกิจกรรมการท่องเที่ยวทัวร์ป่า (Trekking tour) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและโฮมสเตย์ และกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบศึกษาดูงานโดยชุมชนมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวนี้ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้เกิดจากธรรมชาติและเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชนเผ่าที่มีอัตลักษณ์ของตนเอง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชนร่วมกันจัดการภายในชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของภัทรธนกัลย์ เตียไพบุลย์ (2557: 96) ที่พบว่าศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน เกิดจากปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีและศิลปะพื้นบ้านของชุมชน การได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกชุมชน จัดการภายในชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ

วัฒนธรรม การจัดตั้งกลุ่มองค์กรชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมพัฒนาชุมชนสู่การท่องเที่ยว และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยว การสร้างการเรียนรู้ให้คนในชุมชนด้านการท่องเที่ยว การมีผู้นำที่เข้มแข็งและได้รับการยอมรับ สามารถสร้างความน่าเชื่อถือ พร้อมทั้งเป็นผู้มีบทบาทด้านการท่องเที่ยว การใช้หลักพึ่งตนเองโดยใช้ปัจจัยที่มีอยู่ในชุมชน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่นเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเกิดจากปัจจัยด้านความพร้อมขององค์กรชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การยอมรับและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและการขยายเครือข่าย

2. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า (1) ด้านพื้นที่ การเข้าถึงพื้นที่และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว มีการคมนาคมที่สะดวก มีป้ายบอกตลอดเส้นทาง สามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน และทางเรือโดยสาร ปัจจุบันเทศบาลตำบลแม่ยาวได้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวโดยพัฒนาให้มีสถานที่จอดรถ ป้ายบอกเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดทำป้ายเข้าหมู่บ้าน ป้ายบอกจุดแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งการจัดเตรียมห้องน้ำและหน่วยรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวช่วงวันหยุดและเทศกาล ณ จุดบริการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูลโฮมสเตย์หมู่บ้านและสนับสนุน สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน เช่น ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า ห้องน้ำ ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าท้องถิ่น กำหนดราคามาตรฐานของสินค้าและบริการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และส่งเสริมการจัดการขยะในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ สนธยา พลศรี (2547: 49) ที่กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการพัฒนาคนและกลุ่มคนในชุมชนให้มีศักยภาพเพียงพอและร่วมมือกันปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนตามแผนและโครงการที่กำหนดไว้ ทั้งการใช้พลังของชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน และแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ.2561-2564) ด้านการพัฒนาแหล่งและกิจกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นิเวศ การอนุรักษ์และนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นิเวศ พื้นฟู ปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ให้เป็นที่ดึงดูดนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก ยกกระดับคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ น้ำดื่มสาธารณะ ที่จอดรถ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวช่วย Low season เช่น จัด Event festival (2) ด้านการจัดการ มีการวางแผนพัฒนา กำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน กำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว ส่งเสริม การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลาย จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวในระดับตำบล จัดระบบการให้บริการอินเทอร์เน็ตในชุมชน จัดหาและจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ.2561-2564) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้าน

ท่องเที่ยว/ทรัพยากร ได้แก่ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะเส้นทางถนนภายในและระหว่างจังหวัดและป้ายบอกทาง การจัดการปัญหาจากการท่องเที่ยว เช่น สิ่งปฏิกูล ขยะและมลภาวะ การพัฒนาและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โครงข่ายโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต และการมีศูนย์ให้บริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่เหมาะสมและทั่วถึง รวมทั้งการพัฒนาการตลาดและประชาสัมพันธ์ โดยการพัฒนาการตลาดเชิงรุกผ่านสื่อสมัยใหม่ (Social Network) (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย, 2561: 7) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐภักดิ์ เสถียรจุกานนท์ และวัชรีย์ เพ็ชรวงษ์ (2559: 688-697) ที่พบว่า ภาครัฐควรส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยว (3) ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก มีการจัดเจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้และคำแนะนำในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ รวมทั้งให้ความรู้เรื่องสุขอนามัย การรักษาความสะอาด และการจัดการขยะในชุมชน โดยการส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการในชุมชนเข้าศึกษาดูงานจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ร่วมมือกับสถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านในการให้ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมแก่นักเรียนในชุมชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่าและอบรมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะด้านเทคโนโลยี และที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทยและแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้าน การท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560: 1-14) และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้ พบว่า เทศบาลตำบลแม่ยาวได้สนับสนุนงบประมาณในการทำเอกสารประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์บ้านสองแควพัฒนา บ้านอาข่าพัฒนา บ้านรวมมิตร และบ้านยะฟูผ่านความเชื่อและพิธีกรรม และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นรูปธรรม การประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ทำข้อตกลงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ร่วมกัน การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ.2561-2564) ด้านส่งเสริมการรวมกลุ่มของชุมชนและผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ และเชิงสุขภาพ และแนวคิดของยุวดี นิรัตน์ตระกูล กล่าวว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ การเป็น

มัคคุเทศก์ท้องถิ่น การนำสินค้าที่เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่นๆ เป็นต้น (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย, 2561: 7)

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า (1) ด้านพื้นที่ ควรมีการจัดการด้านพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ควรพัฒนาด้านธรรมชาติป่าไม้ แหล่งน้ำให้สะอาด และปลอดภัย ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาที่พักและการให้บริการ ระบบการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ควรมีการสำรวจศักยภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและประเมินผลแหล่งท่องเที่ยวในตำบลแม่ยาว เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่ยั่งยืนต่อไป ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ยุวดี นิรัตน์ตระกูล ที่ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ และเพื่อดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการวิจัยของปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และคณะ (2553: 97-112) ที่พบว่าด้านแหล่งท่องเที่ยว ควรสร้างจุดเด่นของพื้นที่โดยนำธรรมชาติมาเสนอเป็นจุดขาย ปรับปรุงความสะอาดและภูมิทัศน์ให้สวยงาม และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวและชาวบ้าน (2) ด้านการจัดการ มีแนวทางการพัฒนา (1) ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัล (2) ควรสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (3) ควรจัดหาและสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ในชุมชนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ และ (4) ควรจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ความสะดวกของเส้นทางและการให้บริการโดยสารเข้าสู่หมู่บ้าน และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของยุวดี นิรัตน์ตระกูล (2539: 45) ที่ว่าการสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว การบริหารและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อม การส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงต้องจัดการให้มีการสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่างๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับลึกซึ่ง ซึ่งเป็นการเพิ่มประสบการณ์และความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการวางแผนอย่างรัดกุมรอบด้าน การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว กำหนดสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสม การกำหนดบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน การจัดโปรแกรมร่วมสนับสนุนและการให้ความรู้ด้านเทคนิคที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และคณะ (2553: 97-112) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว ควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกจัดทำสื่อความหมายทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและจัดเตรียมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับการถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว และควรจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชนเน้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย และจัดทำคู่มือแผ่นพับ ใบปลิว และพัฒนาเว็บไซต์สำหรับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ทันสมัย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนศ ทวีบุรุษ (2556: 49) ที่พบว่าแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนชะแล้ด้านการจัดการ ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลชะแล้

กำหนดแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เตรียมความพร้อมของเจ้าของบ้านและตัวบ้านที่จัดทำเป็นโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทชุมชนและเชื่อมโยงกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง และจัดการประชาสัมพันธ์และการตลาดเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนมีการจัด การที่ยั่งยืนต่อไป (3) ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ ควรบอกเนื้อหาสาระของแหล่งท่องเที่ยวอย่างสังเขปพอเข้าใจ รวมทั้งการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวก่อนการเข้าแหล่งท่องเที่ยว และควรเป็นสื่อที่ทันสมัยและเข้าใจง่าย เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสารและความเข้าใจที่ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของยูดี นิรัตน์ตระกูล (2539: 45) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และระบบนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสหรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งนอกเหนือจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวกด้วย และแนวคิดของศุภขุน ประชุมกาเยาะมาต (2559: 44-52) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning) และการให้การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความประทับใจ และประสบการณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้ มีแนวทางการพัฒนา คือ ควรสร้างรูปแบบการท่องเที่ยว โดยนำเอาเอกลักษณ์ของสถานที่ ผลิตผลจากธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า มาเป็นจุดขายสร้างรายได้ให้คนในชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมสร้างพร้อมทั้งได้รับการชี้แนะขององค์กรของหน่วยราชการเพื่อให้เป็นทิศทางที่ต้องการในเรื่องเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภขุน ประชุมกาเยาะมาต (2559: 44-52) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น และแนวคิดของสถาบันการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ว่าการให้ชุมชนมีรายได้ เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ถือว่าไม่เพียงแต่ให้ประโยชน์กับชุมชนและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาคุณภาพของประสบการณ์การท่องเที่ยว ชุมชนในท้องถิ่นมักให้ความร่วมมือกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยการให้ความรู้ ให้บริการ ให้ความสะดวก และขายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ผลประโยชน์เหล่านี้จะมีประโยชน์กว่าที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมีให้ต่อแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยก่อให้เกิดรายได้จากการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากผลต่อสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว เป็นการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ให้ดีขึ้นโดยทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อ

สภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และระบบนิเวศ และเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีวิธีการดำเนินงานหรือกระบวนการขับเคลื่อน 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจกิจกรรมและศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวในด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นการพิจารณาศักยภาพและความพร้อมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน การเชื่อมโยงแหล่งการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมเป็นเส้นทาง การท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์และเป็นจุดเด่น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว เป็นการปรับปรุงและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านการให้ความรู้ และการสร้างจิตสำนึก และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และขั้นตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว ในด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก เป็นการติดตามและประเมินผลการพัฒนา จากนั้นนำสารสนเทศที่ได้ไปกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการสำหรับเทศบาลตำบลแม่ยาว ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และสมาชิกในชุมชน ดังนี้

1.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ สถานที่จอดรถ ป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดทำป้ายเข้าหมู่บ้าน ป้ายบอกจุดแหล่งท่องเที่ยว และปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ตามความจำเป็นและเหมาะสม

1.2 พัฒนาระบบอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน เช่น ระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า ห้องน้ำ และการจัดการขยะในชุมชน

1.3 จัดทำระบบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว และโฮมสเตย์หมู่บ้าน รวมทั้งการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวก่อนการเข้าแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำมาใช้ให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

1.4 ส่งเสริมและสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลาย

1.5 ให้ความรู้และคำแนะนำในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และโฮมสเตย์ รวมทั้งให้ความรู้เรื่องสุขอนามัย การรักษาความสะอาด และการจัดการขยะในชุมชน

1.6 ร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านในการให้ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมแก่นักเรียนในชุมชน

1.7 ส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่า

1.8 จัดอบรมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะด้านเทคโนโลยี และที่เกี่ยวข้องแก่ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

2.2 ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

2.3 ควรศึกษาขีดความสามารถในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ของเทศบาลตำบลแม่ยาว อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564)*.

กรุงเทพฯ : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเดือนธันวาคม 2562*. (ออนไลน์).

สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2563 จาก https://www.mots.go.th/download/article/article_202001231_32729.pdf

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พ.ศ.*

2561-2564. เชียงราย : สำนักงานจังหวัดเชียงราย.

ณัฐภัค เสถียรจิگانนท์ และวัชรีย์ เพ็ชรวงษ์. (2559). *การพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ณ อุทยานแม่ฮ่องสอนโลก สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเป็นครอบครัว*. พระนครศรีอยุธยา : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

ธเนศ ทวีบุรุษ. (2557). *แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนแล้ว ตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นิธิ สีแพร. (2562). Responsible Tourism จุดประกายการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2563 จาก <http://tatacademy.com/th/news/295>

ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และคณะ. (2553). ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโดน และบ้านโตนปาหนัน อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล. *สุทธิปริทัศน์*. 27 (83), 97-112.

- ภัทร์ธนภัลย์ เตี้ยไพบูลย์. (2557). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน บ้านห้วยอนวัต ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. (2539). Eco-tourism: การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 4 (1), 45.
- ศุภขุน ประชุมกาเยาะมาต. (2559). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน กรณีศึกษา แหล่งท่องเที่ยว น้ำตกยะลุตง ตำบลกาเยาะมาตี อำเภอบางเจาะ จังหวัดนราธิวาส. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2563 จาก <http://www.islocal.ru.ac.th/images/ispdf/is59/5924884505.pdf>
- สนธยา พลศรี. (2547). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.